Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

25. ledna 2017 [1]

„Řízení o předběžné otázce — Celní unie — Vznik celního dluhu v důsledku protiprávního vstupu zboží — Pojem ‚dlužník‘ — Zaměstnanec právnické osoby odpovědný za protiprávní vstup zboží — Určení podvodného jednání nebo hrubé nedbalosti“

Ve věci C-679/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Finanzgericht Baden-Württemberg (Finanční soud, Bádensko-Württembersko, Německo), ze dne 1. prosince 2015, došlým Soudnímu dvoru dne 17. prosince 2015, v řízení

Ultra-Brag AG

proti

Hauptzollamt Lörrach,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení L. Bay Larsen, předseda senátu, M. Vilaras (zpravodaj), J. Malenovský, M. Safjan a D. Šváby, soudci,

generální advokát: M. N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Evropskou komisi L. Grønfeldt jakož i M. Wasmeierem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 26. října 2016,

vydává tento

1 — Jednací jazyk: němčina.

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 202 odst. 3 první a druhé odrážky a článku 212a nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (Úř. věst. L 302, s. 1), ve znění nařízení Rady (ES) č. 1791/2006 ze dne 20. listopadu 2006 (Úř. věst. L 363, s. 1), které se vztahuje na skutkové okolnosti věci v původním řízení (dále jen „celní kodex“).

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi společností Ultra-Brag AG, logistickým podnikem, který nabízí zejména přepravní služby na evropských vnitrozemských vodních cestách, a Hauptzollamt Lörrach (hlavní celní úřad města Lörrach, Německo) ve věci zaplacení celního dluhu vzniklého protiprávním vstupem zboží na celní území Evropské unie.

Právní rámec

3 Celní kodex byl zrušen nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie (Úř. věst. 2013, L 269, s. 1).

4 Článek 38 odst. 1 celního kodexu stanovil:

„Osoba, která zboží dopravila na celní území Společenství, je povinna je dopravit bez zbytečného odkladu a případně po cestě určené celními orgány, způsobem, který tyto orgány stanoví,

a) k celnímu úřadu určenému těmito celními orgány nebo na jiné místo určené nebo schválené těmito orgány […]

[…]“

5 Článek 40 uvedeného kodexu stanovil:

„Zboží vstupující na celní území Společenství předkládá k celnímu řízení osoba, která je dopravila na toto území, nebo případně osoba, která přebírá odpovědnost za přepravu tohoto zboží po jeho vstupu, s výjimkou zboží přepravovaného dopravními prostředky, které pouze proplouvají pobřežními vodami nebo prolétají vzrušným prostorem celního území Společenství bez zastávky na tomto území. Osoba předkládající toto zboží se odvolá na souhrnné celní prohlášení nebo celní prohlášení již podané ve vztahu k tomuto zboží.“

6 Článek 185 odst. 1 první pododstavec celního kodexu stanovil:

„Zboží Společenství, které bylo po vývozu z celního území Společenství vráceno na toto území a propuštěno do volného oběhu ve lhůtě tří let, je na žádost zúčastněné osoby osvobozeno od dovozního cla.“

7 Článek 202 celního kodexu stanovil:

„1. Celní dluh při dovozu zboží vzniká

a) protiprávním vstupem zboží podléhajícího dovoznímu clu na celní území Společenství, […]

[…]

Pro účely tohoto článku se protiprávním vstupem rozumí jakýkoliv vstup zboží v rozporu s články 38 až 41 a čl. 177 druhou odrážkou.

2. Celní dluh vzniká okamžikem protiprávního vstupu zboží.

3. Dlužníky jsou:

— osoba, která protiprávní vstup zboží uskutečnila,

— každá osoba, která se zúčastnila protiprávního vstupu zboží a byla nebo měla si být vědoma, že tento vstup je protiprávní,

— každá osoba, která dotyčné zboží získala nebo držela a která si byla nebo měla být vědoma v době získání nebo přijetí zboží, že vstoupilo protiprávně.“

8 Článek 212a celního kodexu zněl takto:

„Jestliže celní předpisy stanoví použití zvýhodněného sazebního zacházení u některého zboží z důvodů jeho povahy nebo zvláštního určení nebo částečné nebo úplné osvobození od dovozního nebo vývozního cla podle článků 21, 82, 145 nebo 184 až 187, použije se toto zvýhodněné sazební zacházení nebo toto částečné nebo úplné osvobození v případech, kdy vznikl celní dluh podle článků 202 až 205, 210 nebo 211, pokud zúčastněná osoba nejednala podvodně ani z hrubé nedbalosti a pokud prokáže, že ostatní podmínky pro uplatnění zvýhodněného celního zacházení nebo poskytnutí částečného nebo úplného osvobození od cla byly splněny.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

9 Dne 25. května 2010 vyvezla společnost Ultra-Brag dva transformátory a dva páry k nim náležejících válců po vnitrozemské vodní cestě z celního území Evropské unie do Birsfeldenu (Švýcarsko).

10 Vzhledem k tomu, že téhož dne, 25. května 2010, byla společnost Ultra-Brag informována, že jedna z jejích lodí, která měla následujícího dne vyzvednout ve Štrasburku (Francie) turbínu pro místo určení Antverpy (Belgie), měla technickou závadu, její zaměstnanec, odborník na přepravu těžkých nákladů na pozici vedoucího referenta pro vývoz, zvažoval možnost vyslat do Štrasburku loď přepravující dva transformátory a dva páry k nim náležejících válců, z níž nebyl dosud vyložen jeden z transformátorů se dvěma k němu náležejícími válci. Pro tyto účely se nejdříve dotázal švýcarských celních orgánů na formality, které bylo třeba splnit. Uvedené orgány jej informovaly, že krátkodobý zpětný dovoz do Evropské unie není problém, ale že je třeba o tom informovat německé celní orgány. Uvedený zaměstnanec nemohl příslušné německé celní orgány o této skutečnosti informovat před skončením úředních hodin, protože se mu cestou porouchalo vozidlo.

11 Aby byl dodržen časový rozvrh nakládky turbíny ve Štrasburku, informoval uvedený zaměstnanec večer 25. května 2010 kapitána lodi, že musí do Štrasburku s transformátorem a se dvěma k němu náležejícími válci. Uvedené zboží nebylo při překročení hranice předloženo německým celním orgánům.

12 Dne 26. května 2010 uvedený zaměstnanec kontaktoval německé celní orgány.

13 Dne 27. května 2010 dorazila loď do přístavu v Bazileji (Švýcarsko), došlo k vyložení transformátoru a dvou k němu náležejících válců, přičemž turbína zůstala na palubě, aby mohla být přepravena do Antverp. Německé celní orgány tedy konstatovaly přítomnost transformátoru a dvou k němu náležejících válců na lodi.

14 Prostřednictvím výměru dovozního cla ze dne 9. srpna 2010 hlavní celní úřad města Lörrach nařídil společnosti Ultra-Brag, aby zaplatila clo ve výši 122 470,07 eura, aniž by kromě ní označil ještě dalšího dlužníka.

15 Po zamítnutí její stížnosti podala společnost Ultra-Brag žalobu k Finanzgericht Baden-Württemberg (Finanční soud, Bádensko-Württembersko, Německo). Tvrdila, že nelze požadovat dovozní clo, neboť byly splněny podmínky pro osvobození podle článku 212a celního kodexu. Tvrdila, že se nedopustila ani hrubé nedbalosti, když svěřila výkon celních náležitostí kvalifikovanému zaměstnanci, ani neporušila svou kontrolní povinnost.

16 Předkládající soud má za to, že zaměstnance lze považovat za dlužníka celního dluhu ve smyslu čl. 202 odst. 3 první odrážky celního kodexu, pokud lze mít za to, že svým jednáním způsobil protiprávní vstup zboží, za podmínky, že uvedené jednání lze považovat za jím zaviněné uskutečnění protiprávního vstupu. Uvádí, že otázka, na jakém základě musí být posuzováno jednání zaměstnavatele, právnické osoby, nebyla dosud řešena, zejména pokud jde o to, zda je třeba zohlednit pouze jednání orgánů právnické osoby, nebo zda je třeba rovněž zohlednit jednání některého z jejích zaměstnanců, které přímo způsobilo protiprávní vstup, jestliže uvedený zaměstnanec v rámci právnické osoby odpovídá za přepravu zboží.

17 Předkládající soud se rovněž táže na účast společnosti Ultra-Brag na protiprávním vstupu zboží ve smyslu čl. 202 odst. 3 druhé odrážky celního kodexu, konkrétně s ohledem na subjektivní složku vyžadovanou uvedeným článkem, jak plyne z použití výrazu „osoba, která se zúčastnila protiprávního vstupu zboží a byla nebo měla si být vědoma, že tento vstup je protiprávní“. Podle ní je pro posouzení této subjektivní složky třeba určit, zda je třeba se na věc dívat z pohledu zaměstnance společnosti Ultra-Brag, nebo z pohledu jejích orgánů.

18 Konečně má předkládající soud za to, že je třeba zkoumat, zda byla splněna podmínka neexistence hrubé nedbalosti, aby bylo možné přiznat osvobození od dovozního cla podle článku 212a celního kodexu, přičemž takové posouzení je třeba provést s přihlédnutím k jednání zaměstnance, který se skutečně účastnil transakce dotčené ve věci v původním řízení.

19 Za těchto podmínek se Finanzgericht Baden-Württemberg (Finanční soud, Bádensko-Württembersko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru tři předběžné otázky:

„1. Musí být čl. 202 odst. 3 první odrážka [celního kodexu] vykládán v tom smyslu, že právnická osoba jakožto osoba, která dopravila zboží, se podle čl. 202 odst. 3 první odrážky celního kodexu stane dlužníkem, způsobil-li protiprávní vstup některý z jejích zaměstnanců, který jednal v rámci své pravomoci a není jejím zákonným zástupcem?

2. V případě záporné odpovědi na první otázku:

Musí být čl. 202 odst. 3 druhá odrážka [celního kodexu] vykládán v tom smyslu, že:

a) právnická osoba se účastní protiprávního vstupu (i tehdy), jestliže některý z jejích zaměstnanců, který není jejím zákonným zástupcem, se v rámci své pravomoci spolupodílel na tomto vstupu, a

b) v případě právnických osob účastnících se protiprávního vstupu je třeba subjektivní složku – ‚a byla nebo měla si být vědoma‘ – zkoumat ve vztahu k fyzické osobě, kterou právnická osoba danou záležitostí pověřuje, třebaže se v této souvislosti nejedná o zákonného zástupce právnické osoby?

3. V případě kladné odpovědi na první nebo na druhou otázku:

Musí být článek 212a celního kodexu vykládán v tom smyslu, že při posuzování, zda zúčastněná osoba jednala podvodně nebo z hrubé nedbalosti, je třeba u právnických osob zohlednit výlučně jednání právnické osoby a jejích orgánů, nebo je jí třeba přičítat jednání fyzické osoby, která je u ní zaměstnána a je danou činností pověřena v rámci svých úkolů?“

K předběžným otázkám

Úvodní poznámky

20 Je třeba zdůraznit, že podle čl. 202 odst. 1 písm. a) celního kodexu vzniká celní dluh protiprávním vstupem zboží. Podle téhož článku se protiprávním vstupem rozumí jakýkoli vstup zboží, který nebylo předloženo celnímu úřadu podle článků 38 až 41 uvedeného kodexu.

21 Mimoto předmětem ustanovení čl. 202 odst. 3 celního kodexu je definovat dlužníky celního dluhu vzniklého protiprávním vstupem zboží na území Unie, a to v obecném zájmu ochrany finančních zájmů Unie.

22 K tomuto účelu tři odrážky čl. 202 odst. 3 celního kodexu upřesňují účast osoby, která musí být považována za dlužníka z důvodu své účasti na protiprávním vstupu zboží. První odrážka označuje za dlužníka osobu, která protiprávní vstup zboží uskutečnila, tedy osobu, která by běžně měla provádět celní odbavení a plnit povinnosti celního deklaranta. Druhá a třetí odrážka se týkají osob, které se, ačkoli nemají povinnost provádět celní odbavení podle uvedeného kodexu, zúčastnily protiprávního vstupu buď před, nebo bezprostředně po jeho uskutečnění.

23 Na položené otázky je třeba odpovědět s ohledem na uvedené úvahy.

K první otázce

24 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 202 odst. 3 první odrážka celního kodexu musí být vykládána v tom smyslu, že právnická osoba, jejíž zaměstnanec, který není jejím zákonným zástupcem, způsobí protiprávní vstup zboží na celní území Unie, může být považována za celního dlužníka takto vzniklého dluhu.

25 Především ze znění čl. 202 odst. 3 celního kodexu plyne, že unijní zákonodárce měl v úmyslu vymezit osoby, které mohou být považovány za dlužníky celního dluhu v případě protiprávního vstupu zboží podléhajícího dovoznímu clu, široce a že měl rovněž v úmyslu vyčerpávajícím způsobem upravit podmínky pro určování osob, které jsou dlužníky celního dluhu (viz rozsudky ze dne 23. září 2004, Spedition Ulustrans, C-414/02, EU:C:2004:551, body 25 a 39; ze dne 3. března 2005, Papismedov a další, C-195/03, EU:C:2005:131, bod 38, jakož i ze dne 17. listopadu 2011, Jestel, C-454/10, EU:C:2011:752, body 12 a 13).

26 Soudní dvůr mimoto již rozhodl, že čl. 202 odst. 3 první odrážka celního kodexu se vztahuje na „osobu“, která uskutečnila protiprávní vstup, aniž by upřesňoval, zda se jedná o fyzickou osobu, nebo osobu právnickou. Za celního dlužníka může být tudíž považována jakákoliv „osoba“ ve smyslu tohoto ustanovení, tj. může být považována kvůli svému jednání za původce protiprávního vstupu (viz rozsudky ze dne 23. září 2004, Spedition Ulustrans, C-414/02, EU:C:2004:551, bod 26, jakož i ze dne 3. března 2005, Papismedov a další, C-195/03, EU:C:2005:131, bod 39).

27 Podle informací obsažených v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce uskutečnil v projednávané věci protiprávní vstup zboží na území Unie kapitán lodi, která zboží převážela do říčního přístavu na uvedeném území, a to na příkaz osoby odpovědné za vývoz v rámci podniku, který je obě zaměstnával. Uvedený kapitán je osoba, která v souladu s článkem 40 celního kodexu měla předložit zboží k proclení a odvolat se na souhrnné celní prohlášení nebo celní prohlášení podle uvedeného článku.

28 Vzhledem k tomu, že tímto způsobem nepostupoval, uskutečnil kapitán lodi protiprávní vstup zboží na území Unie, což z něj na základě čl. 202 odst. 3 první odrážky celního kodexu činí dlužníka takto vzniklého celního dluhu.

29 Okolnost, že zaměstnanec uskuteční protiprávní vstup zboží na celní území Unie, totiž nestačí k vyloučení toho, že fyzická nebo právnická osoba, která jej zaměstnává, bude moci být považována za dlužníka celního dluhu vzniklého v důsledku tohoto protiprávního vstupu podle čl. 202 odst. 3 první odrážky celního kodexu.

30 V tomto ohledu je třeba uvést, že pokud v situaci, jako je situace ve věci v původním řízení, zaměstnanec uskuteční protiprávní vstup v rámci svých úkolů, které mu byly svěřeny jeho zaměstnavatelem, a při výkonu pokynů, které mu k tomu účelu vydal jiný zaměstnanec posledně uvedeného, který je k tomu oprávněn v rámci vlastních funkcí, omezuje se první zaměstnance na jednání v rámci svých úkolů, jménem a na účet svého zaměstnavatele.

31 Přitom pokud dojde k protiprávnímu vstupu zboží na celní území Unie v důsledku jednání zaměstnance jménem a na účet zaměstnavatele, musí být posledně jmenovaný považován za osobu, která svým jednáním způsobila uvedený protiprávní vstup (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. září 2004, Spedition Ulustrans, C-414/02, EU:C:2004:551, bod 29).

32 V situaci, jako je situace ve věci v původním řízení, lze tudíž zaměstnavatele považovat za dlužníka celního dluhu vzniklého v důsledku protiprávního vstupu zboží podle čl. 202 odst. 3 první odrážky celního kodexu.

33 Mimoto okolnost, že ani zaměstnanec, který uskutečnil protiprávní vstup zboží, ani zaměstnanec, kterému je podřízen a na jehož pokyn jednal, není zákonným zástupcem právnické osoby, která je zaměstnává, nemá vliv na uvedený závěr, jelikož uplatňování čl. 202 odst. 3 první odrážky vůči zaměstnavateli zaměstnance, který uskutečnil protiprávní vstup, je podmíněno pouze tím, že uvedený zaměstnavatel je „osoba“ ve smyslu uvedeného ustanovení.

34 S ohledem na předcházející úvahy je třeba odpovědět na první otázku tak, že čl. 202 odst. 3 první odrážka celního kodexu musí být vykládána v tom smyslu, že právnická osoba, jejíž zaměstnanec, který není jejím zákonným zástupcem, uskuteční protiprávní vstup zboží na celní území Unie, může být považována za dlužníka takto vzniklého celního dluhu, jestliže uvedený zaměstnanec uskuteční předmětný vstup zboží v mezích úkolů, které mu zaměstnavatel svěřil, a při plnění pokynů, které mu k tomu účelu vydal jiný zaměstnanec posledně uvedeného, který je k tomu oprávněn v rámci vlastní funkce, takže jedná v rámci svých úkolů jménem a na účet svého zaměstnavatele.

35 S ohledem na odpověď na první otázku není třeba odpovídat na druhou otázku.

Ke třetí otázce

36 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda článek 212a celního kodexu musí být vykládán v tom smyslu, že při určování podvodného jednání či hrubé nedbalosti ve smyslu uvedeného článku ze strany zaměstnavatele, právnické osoby, je třeba se zaměřit nejen na samotného zaměstnavatele, ale rovněž přičíst tomuto zaměstnavateli jednání zaměstnance či zaměstnanců, které tato právnická osoba zaměstnává, kteří byli v rámci výkonu funkce odpovědní za vstup dotčeného zboží na celní území Unie.

37 Podle článku 212a celního kodexu, jestliže celní předpisy stanoví použití zvýhodněného sazebního zacházení nebo částečné nebo úplné osvobození od dovozního nebo vývozního cla, použije se toto rovněž v případech, kdy vznikl celní dluh podle článků 202 až 205 uvedeného kodexu, pokud zúčastněná osoba nejednala podvodně ani z hrubé nedbalosti a pokud prokáže, že „ostatní podmínky pro uplatnění zvýhodněného celního zacházení nebo poskytnutí částečného nebo úplného osvobození od cla byly splněny“.

38 Pojem „zúčastněná osoba“ ve smyslu článku 212a celního kodexu musí být s ohledem na znění uvedeného článku chápán tak, že se vztahuje na každou osobu, fyzickou i právnickou, která je považována za dlužníka celního dluhu podle jednoho z článků 202 až 205 uvedeného kodexu, zejména z toho důvodu, že uvedená osoba svým jednáním způsobila protiprávní vstup zboží, na celní území Unie.

39 Za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, je třeba pro účel posouzení existence podvodného jednání nebo hrubé nedbalosti zaměstnavatele, právnické osoby, vzít v potaz nikoli pouze samotného zaměstnavatele, ale rovněž je třeba mu přičíst jednání zaměstnance či zaměstnanců, kteří při dodržení mezí úkolů, které jim zaměstnavatel svěřil, takže jednali v rámci svých pravomocí jménem a na účet zaměstnavatele, uskutečnili protiprávní vstup zboží.

40 Rovněž je třeba uvést, že skutečnost, že dotčení zaměstnanci nejsou orgány či zákonnými zástupci právnické osoby, která je zaměstnává, nemá vliv na závěr, podle kterého se za okolností uvedených v předchozím bodě tohoto rozsudku existence podvodného jednání nebo hrubé nedbalosti zaměstnavatele, právnické osoby, posuzuje rovněž s ohledem na chování uvedených zaměstnanců.

41 S ohledem na předcházející úvahy je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že článek 212a celního kodexu musí být vykládán v tom smyslu, že při určování podvodného jednání či hrubé nedbalosti ve smyslu uvedeného článku ze strany zaměstnavatele, právnické osoby, je třeba vzít v potaz nejen na samotného zaměstnavatele, ale rovněž přičíst tomuto zaměstnavateli jednání zaměstnance či zaměstnanců, kteří při dodržení mezí úkolů, které jim zaměstnavatel svěřil, takže jednali v rámci svých pravomocí jménem a na účet zaměstnavatele, uskutečnili protiprávní vstup zboží.

K nákladům řízení

42 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) **Článek 202 odst. 3 první odrážka nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství, ve znění nařízení Rady (ES) č. 1791/2006 ze dne 20. listopadu 2006, musí být vykládána v tom smyslu, že právnická osoba, jejíž zaměstnanec, který není jejím zákonným zástupcem, uskuteční protiprávní vstup zboží na celní území Unie, může být považována za dlužníka takto vzniklého celního dluhu, jestliže uvedený zaměstnanec uskuteční předmětný vstup zboží v mezích úkolů, které mu zaměstnavatel svěřil a při plnění pokynů, které mu k tomu účelu vydal jiný zaměstnanec posledně uvedeného, který je k tomu oprávněn v rámci vlastní funkce, takže jedná v rámci svých úkolů jménem a na účet svého zaměstnavatele.**

2) **Článek 212a nařízení č. 2913/92, ve znění nařízení č. 1791/2006, musí být vykládán v tom smyslu, že při určování podvodného jednání či hrubé nedbalosti ve smyslu uvedeného článku ze strany zaměstnavatele, právnické osoby, je třeba vzít v potaz nejen samotného zaměstnavatele, ale rovněž přičíst tomuto zaměstnavateli jednání zaměstnance či zaměstnanců, kteří při dodržení mezí úkolů, které jim zaměstnavatel svěřil, takže jednali v rámci svých pravomocí jménem a na účet zaměstnavatele, uskutečnili protiprávní vstup zboží.**

Podpisy.